

“De buurt als eenheid” Kansen in Kerkelanden

juni 2021

Inleiding

Deze notitie is een schets van de wijk Kerkelanden. Er is in kaart gebracht wat er speelt in deze wijk en wat de opgaven zijn op het gebied van sociaal, fysiek en veiligheid. De opgaven binnen deze gebieden zijn domeinoverstijgend en de succesfactor hierin is de integrale aanpak van de fysieke, sociale en economische problemen in de wijk en de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de verschillende partners in het proces. Waar alle partners zich 'eigenaar' voelen, of het nou om woningcorporaties, de gemeente, de scholen, het welzijnswerk of de inwoners gaat. Wijken zijn niet geholpen door enkel de problemen van bewoners op te lossen. Wijken worden veerkrachtig als de bewoners zelf deel uitmaken van hun buurt en professionals de ruimte geeft om te doen wat daarvoor nodig is.

Deze notitie brengt de projecten en activiteiten die regulier ingezet worden bij elkaar. Ook de kansrijke projecten worden hierin meegenomen. Het is tot stand gekomen door een integrale inventarisatie met alle interne collega's van de gemeente Hilversum die bezig zijn met of in Kerkelanden. Het college gebruikt de opgaven uit deze integrale notitie als basis voor de ontwikkeling van een gebiedsagenda voor de wijk Kerkelanden.

De centrale thema's in Kerkelanden zijn het verstevigen van de sociale cohesie en het verbeteren van de sociale veiligheid. Onder sociale cohesie verstaan we de mate waarin burgers in de maatschappij verbondenheid ervaren en zich medeverantwoordelijk voelen voor het algemeen welzijn. Onder sociale veiligheid verstaan we de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door criminaliteit, overtredingen en overlast door andere mensen.

Op beide thema's wordt al jaren inzet gepleegd door de gemeente Hilversum, de inwoners en alle partners en professionals in de wijk. Kerkelanden beschikt over een sterk en goed samenwerkend netwerk van zorg- en welzijnorganisaties, politie en brandweer, scholen, woningcorporatie, vrijwilligers en inwoners en gemeente. Dit heeft geleid tot een evenwicht in de wijk, echter is dit evenwicht nog erg fragiel. Om de wijk fundamenteel en stevigheid te geven, moet er nagedacht worden hoe we, met de opgaven die er liggen, dit evenwicht kunnen behouden en bestendigen.

We kijken hiervoor naar de structurele inzet op sociale samenhang en sociale veiligheid, maar ook naar de kansen die parallelle fysieke projecten in de openbare ruimte bieden om bij te dragen aan bovengenoemde thema's.

De wijk

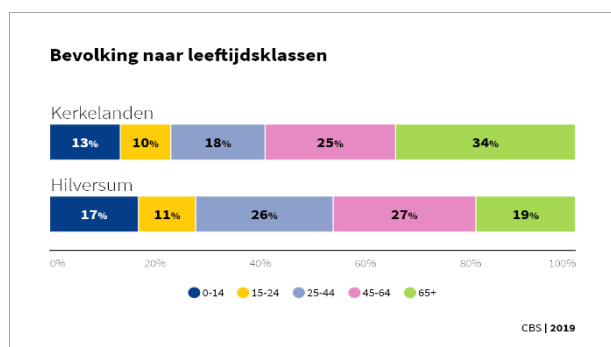
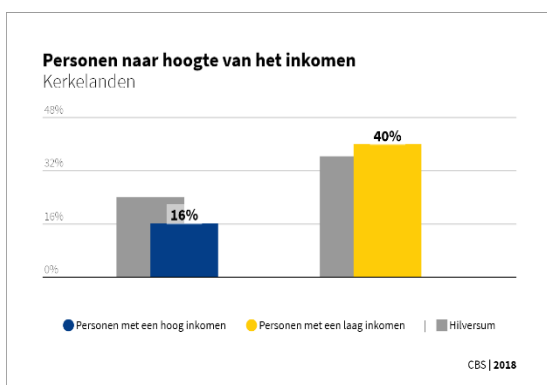
Kerkelanden is een wijk in Hilversum Zuidwest en heeft ongeveer 5.855 inwoners. De wijk is gebouwd in de periode 1967 tot en met 1975. Kerkelanden heeft afgerond een totale oppervlakte van 145 hectare, waarvan 140 land en 5 water.

Kerkelanden is primair een woongebied. De woonbebouwing bestaat uit vrijwel identieke hoven met eengezinswoningen, enkele hoogbouwflats en voorzieningen in laagbouw, gegroepeerd rond een autovrij middengebied. De wijk is opgebouwd uit verschillende hoven met rijen eengezinswoningen, een aantal blokken met gestapelde woningen en een centrale zone met voorzieningen. Een hof wordt gevormd door een compositie van woningrijen, waarbij de stempel herhaald voorkomt. Echter in het westen van de wijk heeft ieder hof een eigen compositie. De gestapelde woningen bevinden zich ook in hoofdzaak aan de westkant van de wijk en als accent bij de entrees van de wijk. De woningen zijn voornamelijk koopwoningen (36%) of eigendom van een woningcorporatie (42%).

De wijk heeft een goed voorzieningenniveau. Een winkelcentrum, 2 basisscholen en kinderopvang, een wijkcentrum, een jongerencentrum en een zorg- en welzijnscentrum. Ook bevinden zich meerdere sportcentra op het bedrijventerrein, wat aan de andere kant van het woongebied ligt. Sinds 2011 werken Het Kerkelanden Collectief (de ondernemersvereniging op bedrijventerrein Kerkelanden) en de gemeente met partners samen aan een toekomstgericht bedrijventerrein Kerkelanden.

De stedenbouwkundige opzet van Kerkelanden is vooral ontwikkeld vanuit een sociaal concept. Dat concept is te typeren als '*verkeersveilig en sociaal beschut wonen met een buurt als eenheid*'. Het woonbeeld dat is gebruikt voor Kerkelanden is uitgegaan van een nieuw soort bewoner, met een eigen levensstijl, mede gekenmerkt door een vorm van samenleven, gebaseerd op samen organiseren.

Kerkelanden heeft 5.860 inwoners met een bevolkingsdichtheid van 3.761 inwoners per vierkante kilometer, terwijl dat in de rest van Hilversum 1.867 inwoners per km² is. Bewoners in de leeftijdscategorie 65 en ouder zijn met 34% het sterkst vertegenwoordigd. Dit is, in vergelijking met Hilversum, een vrij grote groep. Deze bewoners zijn veelal de eerste bewoners, sinds de bouw van deze wijk. In de afgelopen jaren is de bevolkingssamenstelling in de buurt gewijzigd. Behalve de ouderen zijn op dit moment ook de nieuwkomers bovengemiddeld vertegenwoordigd in de wijk.

In Kerkelanden is het percentage bewoners met een laag inkomen hoger dan het gemiddelde in Hilversum. Ook is het percentage bewoners met een hoog inkomen lager dan het gemiddelde in Hilversum.

Ook zien we sociale problematiek achter de voordeur. Deze multiprobleem casussen spelen vaak op meerdere leefdomeinen, zoals schulden, inkomen, huiselijk geweld, jongeren en kinderen. De casussen

worden aangemeld bij het Sociaal Plein via huisartsen, scholen, woningbouw, etc. Het aantal casussen ligt echter in 2020 niet hoger dan in andere wijken in Hilversum en er is geen groei te zien ten opzichte van 2 jaar geleden.

In Kerkelanden zijn veel maatschappelijke organisaties werkzaam en wonen veel actieve bewoners die trots zijn op hun wijk. Kerkelanden Leeft! is een actieve bewonersgroep, Netwerk 1216 houdt een regulier spreekuur, bewoners ontmoeten elkaar in het wijkcentrum de Koepel en in de openbare ruimte en weer anderen zijn actief in de openbare ruimte en houden hun leefomgeving schoon, heel en veilig. Ook zijn veel bewoners van de hofjes nauw betrokken bij verkeersveiligheidsonderwerpen zoals parkeren, veilige fietspaden, verkeerssnelheidsaanpassingen en andere verkeerssituaties. Al met al is de binding met de wijk/buurt is groot. Dit blijkt mede uit het grote aantal whatsapp-groepen in de wijk en de hoge mate van binding met Hilversum.

Versterken van de sociale samenhang

De gemeente werkt samen met Versa Welzijn aan het bevorderen van de sociale cohesie in de wijk. Onder alle activiteiten van het opbouwwerk, ligt deze doelstelling ten grondslag. Alle partners, en zeker bewoners zelf, willen primair de kracht van de wijk te benutten om de sociale cohesie te versterken.

In Kerkelanden ligt de nadruk op ondersteunen van bewoners en het organiseren van ontmoeting. In Kerkelanden is het van belang om de diversiteit aan bewoners in de wijk te benutten en cultuurverschillen te overbruggen, door laagdrempelige ontmoetingen en initiatieven te ondersteunen en organiseren. De Hilversum Monitor (2019) laat zien dat in Zuidwest het kleinste deel van de inwoners zich inzet om de leefbaarheid in de buurt te versterken. Ook is extra aandacht nodig voor de integratie van statushouders in deze wijk.

Statushouders

Sinds 2014/2015 heeft de gemeente een taakstelling voor het huisvesten van statushouders. En omdat in Kerkelanden grote woningen staan, worden statushouders met hun grote gezinnen hier gehuisvest. Statushouders worden nog 2 jaar na huisvesting door Stichting Vluchtelingenwerk begeleid. Vluchtelingenwerk maakt de nieuwe bewoners wegwijs in de wijk; kennismaken met burens, het bezoeken van voorzieningen en andere faciliteiten. Echter leidt deze tweejarige begeleiding niet tot een optimale integratie en een gevoel van saamhorigheid. Het blijkt dat statushouders nog steeds te weinig contact hebben met andere bewoners; wat het verlies aan sociale cohesie in de wijk groter maakt. De gemeente kijkt samen met Vluchtelingenwerk en Versa Welzijn welke extra inzet nodig is vanuit welzijn (en zorg), nadat de begeleiding van Vluchtelingenwerk ophoudt.

Participatie

Wijkcentrum De Koepel wil een buurthuis zijn voor alle bewoners van de buurt, waarbij ook kwetsbare groepen opvang vinden en waarbij contact tussen bewoners wordt bevorderd. Het Buurthuis doet dit door activiteiten aan te bieden voor alle buurtbewoners, inlooptmogelijkheden te organiseren en gezelligheid, opvang en verbinding te bieden. De gemeente Hilversum en Versa Welzijn willen meer gaan inzetten op het vergroten van de toegankelijkheid en het gebruik van verschillende bewonersgroepen van buurthuis De Koepel. Het gaat dan om diverse groepen bewoners, qua leeftijd, etnische achtergrond, sociaaleconomische status, etc. Hiertoe heeft Versa Welzijn een plan van aanpak opgesteld, om in te zetten op:

- Het vergroten van de toegankelijkheid van het gebouw. Bewoners lopen niet makkelijk binnen. Veranderingen uiterlijk door groen, zitjes en toegankelijkheid vergroten door een uitnodigende sfeer.
- Herziening van het aanbod van activiteiten. De huidige activiteiten worden opnieuw beoordeeld n.a.v. de vraag en behoeften. Goede communicatie hierover is van belang. Te denken valt aan: inspraakavonden voor bewoners organiseren om mee te denken over nieuw aanbod, creëren loungeplek, tv-plek voor het kijken van sportactiviteiten, pooltafel, playstation, kookclub, etc. Daarbij kunnen ook de mogelijkheden voor incidentele verhuur verkend worden.
- Het begeleiden van de weerstand bij groepen bewoners die geen verandering willen. Versa Welzijn en de gemeente zullen goede communicatie en verantwoording van de door te voeren veranderingen moeten leveren.

Wijkstructuren/bewonersnetwerken

Betrokkenheid van bewoners is belangrijk voor de buurt. Ideeën voor de wijk komen pas echt van de grond als je er samen werk van maakt. Samen met buurtbewoners dus. Hoe dat vorm krijgt verschilt per buurt. Zo ontstaan er buurt- en bewonersnetwerken, die fungeren als klankbord, sparringpartners voor professionals of als verbinder in de buurt. Het kan een plek zijn, waar bewoners hun ideeën en ervaringen delen, waar samenwerkingsverbanden ontstaan of waar knelpunten aangekaart kunnen worden.

We vinden het belangrijk laagdrempelig en toegankelijk te zijn voor de bewoners, om te bouwen aan een transparantie relatie. Graag gaan we gestructureerd overleg met bewoners en daarvoor investeert de wijkwethouder in het verstevigen van het contact met diverse bewonersgroepen in Kerkelanden.

In het najaar van 2019 zijn bijeenkomsten georganiseerd, gericht op 'ontmoeting en begrip'. Doel van deze bijeenkomsten was om bewoners meer inzicht te geven over wat er speelt in de wijk, om betrokkenheid bij de leefomgeving te verhogen. Van belang is dat de Gemeente Hilversum tussentijds nauw in contact blijft met deze bewoners en relevante en/of bijzondere (mooie) ontwikkelingen communiceert. De bijeenkomsten worden periodiek herhaald en hebben tot doel:

- het vertrouwen van bewoners in de gemeente en professionals te verhogen;
- de tegenstellingen tussen bewoners in de wijk te verminderen;
- bewoners met gemeenschappelijke belangen of interesses te verbinden.

In juni 2020 heeft er weer een bijeenkomst plaatsgevonden. Hier zijn, via de basisscholen in de wijk kinderen betrokken, via de nieuwe 'kinderraad.' Aan de kinderraad is gevraagd wat zij graag willen in de wijk en waar hun behoeftes liggen. De kinderen gaven aan dat zij graag zien dat het zomerfeest in Kerkelanden weer georganiseerd wordt. De burgemeester en wijkwethouder hebben aangegeven dit een mooi idee te vinden en hebben de kinderen gevraagd hun idee hierover uit te werken.

Ook heeft een diverse groep bewoners aangegeven mee te willen denken over oplossingen over de bestaande problematiek in de wijk en hebben hier hulp en inzet voor aangeboden. Te denken valt aan het opzetten van bewonersnetwerken per hofje, of een groep buurtouders te ondersteunen.

In buurtgesprekken ten behoeve van de wijkanalyse Zuidwest, zijn de volgende wensen van bewoners opgehaald:

- Bewoners willen een databank, zoals een site of app, voor ideeën en initiatieven.
- Bewoners willen koffieochtenden in wijkcentrum De Koepel voor meer contact.
- Het Kerkelandenfeest moet weer terugkomen, met name als contactmoment. Zowel bewoners en kinderen geven aan dat het Kerkelandenfeest weer georganiseerd moet worden, met name als contactmoment voor bewoners uit de wijk. Kennismaken, ontmoeten, dialoog en plezier zijn hier van belang.
- Bewoners willen graag een spreekuur met herkenbare professionals als politie, wijkbrandweerman, boa's en Versa bij koffiecorner Siësta in Kerkelanden.
- Bewoners willen dat de gemeente meer een stimulerende rol richting buurten heeft.

Lokale aanpak eenzaamheid

De Hilversum Monitor (2019) laat zien dat 1 op de 3 bewoners in Kerkelanden zich soms of vaak eenzaam voelt. Voor bewoners is het belangrijk om naar vermogen mee te kunnen doen en te kunnen bijdragen aan de samenleving. Het lukt echter niet iedereen om volwaardig mee te doen. Sommige mensen kunnen geen aansluiting vinden of leiden een teruggetrokken bestaan. Zij hebben

moeite met het opbouwen en onderhouden van (betekenisvolle) relaties. Dit kan gevolgen hebben voor de gezondheid en de kwaliteit van leven. Het voorkomen en verminderen van eenzaamheid is daarom belangrijk. De gemeente draagt hieraan bij door het bouwen aan een gezonde, sterke en sociale samenleving. Daarnaast organiseert de gemeente kwalitatieve goede ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben. Eenzaamheid is een complexe opgave. Het vraagt om een structurele aanpak met een overstijgende benadering. Dat komt omdat hier geen eenduidige oplossing voor is en het samenhangt met allerlei individuele factoren.

In 2018 heeft de gemeenteraad van Hilversum de motie 'Structurele aanpak eenzaamheidsbestrijding' (M18/64) en het amendement Structurele aanpak eenzaamheidsbestrijding, juli 2019 (A19/78) aangenomen. Via de motie heeft de gemeenteraad van Hilversum het college gevraagd om conform het actieprogramma 'Eén Tegen Eenzaamheid' een lokaal actieprogramma eenzaamheid op te stellen. Daarnaast is de prestatie indicator 'vermindering eenzaamheid' opgenomen in de begroting 2019, uitgaande van de cijfers van [waarsstaatjegemeente.nl](http://www.waarsstaatjegemeente.nl). De opdrachten zijn verwerkt in de Agenda Wmo-Welzijn in de wijk 2019-2021, die in oktober 2019 door de Raad is vastgesteld. Om uitvoering te geven aan de motie en het amendement is het voorliggend actieplan 'Samen is leuker! Lokale aanpak eenzaamheid Hilversum 2020' opgesteld. Hiermee komen we tot een structurele aanpak om eenzaamheid te signaleren, doorbreken en verminderen.

Sport

Bij het jongerencentrum de Keet is een speel/sporttoestel in de openbare ruimte geplaatst, om het gezamenlijk gebruik van toestellen door jong en oud te bevorderen. De gemeente vervangt het komende jaar geen speeltoestellen in de wijk. Hiervoor zijn meerjarige plannen opgesteld. Dagelijks onderhoud op veilig, heel en schoon wordt wel uitgevoerd. Alle onderhoud van speeltoestellen valt binnen geraamd budget. De afschrijving van een speeltoestel is ongeveer 10 jaar. Het speeltoestel bij de Keet is gefinancierd vanuit het wijkbudget Zuidwest uit het Buurtenbudget.

Kans: Kinderwerk

Kinderactiviteiten die worden bezocht door kinderen uit diverse culturele achtergronden fungeren als een plek waarbij kinderen uit verschillende culturen kennis met elkaar maken. Dit is een goede basis om op te groeien met de kennis dat het uiterst normaal is om contact te hebben met kinderen buiten je eigen sociale en culturele cirkel.

In Kerkelanden is momenteel het kinderwerk niet vertegenwoordigd vanuit stichting Versa Welzijn. Er is een woensdagmiddagclub voor kinderen die wordt gedragen door een enthousiaste vrijwilliger. Dit is een goedbezochte activiteit, maar zorgt tegelijk voor een zware belasting van de vrijwilliger. De vrijwilliger geeft aan een professionele schakel en ondersteuning te missen in de wijk in de vorm van een kinderwerker met een pedagogische achtergrond. Er hebben in Kerkelanden enkele incidenten plaatsgevonden van vernielingen en geweld waar jonge kinderen (rond de 10-14 jaar) bij betrokken zijn geweest. Kinderwerk kan in het contact met kinderen fungeren als een ingang tot gezinnen (zowel bij autochtone als bij niet-autochtone gezinnen) bij de ondersteuning. Deze ingang tot gezinnen verschaft professionals de mogelijkheid om een kijkje achter de voordeur te nemen bij gezinnen thuis, waardoor er hulp geboden kan worden op meerdere leefgebieden (indien van toepassing). Wanneer hierin voorzien wordt, kan er werk gemaakt worden van vroegsignalering in de wijk.

Verbeteren sociale veiligheid

De Hilversummonitor 2019 laat zien dat de bewoners in Zuidwest (als ook in Oost) zich het onveiligst voelen, ten opzichte van de andere wijken in de stad. Twee op de tien inwoners voelen zich wel eens onveilig. In deze wijken is het onveiligheidsgevoel ten opzichte van 2018 ook toegenomen. In Kerkelanden is een hoge meldingsbereidheid te zien, welke ook toe te schrijven is aan de covid-situatie in 2020. De meldingen over jeugdoverlast, geluidshinder, vuurwerkoverlast en (buren)ruzies zijn in 2020 gestegen.

Al geruime tijd krijgen de gemeente Hilversum en de politie veel signalen van professionals en bewoners in de wijk van verminderende sociale cohesie en (sociale) veiligheid, fysieke achteruitgang en toenemende spanningen tussen groepen bewoners. Er wordt een toename ervaren in (jeugd)overlast gezien en de criminaliteit lijkt ook toe te nemen. Dit is in de misdaadcijfers (nog) niet terug te zien. Echter zijn de meldingen en aangiftes van jeugdoverlast, vuurwerkoverlast, geluidshinder en ruzies wel gestegen in 2020 ten opzichte van het jaar ervoor [VIS Politie]. Ook heeft de laatste tijd een aantal incidenten plaatsgevonden die voornamelijk vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde betroffen. Zo heeft het vandalisme en de overlast rondom de scholen tijdens de jaarwisseling 2019/2020 gezorgd voor een daling in de sociale veiligheid.

Polarisatierisico

Deze signalen, gebeurtenissen en gevoelens zorgen ervoor dat de spanning tussen bewoners in de wijk toeneemt. De acceptatie van de groep nieuwkomers in de wijk neemt steeds meer af. Met name de grote groep ouderen ervaart moeite met nieuwkomers. Verschillende groepen bewoners hebben vaak botsende opvattingen over omgangsnormen, het onderhouden van de leefomgeving en overlast. Hierdoor is er kans op polarisatie in de wijk. Soms omdat het werkelijk gebeurt en soms omdat men het zo 'voelt'. Buurtbewoners geven aan dat het ze bijvoorbeeld opvalt dat 'er enkel nog kinderen van niet-westerse afkomst te zien zijn op het speelveldje' en meldingen van jongerenoverlast betreffen jongeren van niet-westerse afkomst. Op de speelveldjes en de straat is ook te zien dat kinderen en jongeren met dezelfde achtergrond naar elkaar toetrekken en er een wij/zij cultuur ontstaat. De samenstelling van de groep die gebruik maakt van het jongerenwerk is in de loop van tijd ook veranderd naar voornamelijk niet-westers. Het is nu belangrijker dan ooit om de kinderen samen te leren spelen, zodat het voor hen van jongs af aan al vanzelfsprekend is om op een positieve manier met diversiteit om te gaan.

Deze ontwikkelingen zijn met name te zien in een drietal hofjes: het Arminiushof, het Janseniushof en het Spinozahof, welke voor het grootste deel uit sociale huurwoningen bestaan en waar voornamelijk nieuwe bewoners zijn komen wonen vanuit andere wijken in Hilversum, als ook vanuit het buitenland.

Filosoof Bart Brandsma: "Wij-zij denken heeft impact. Het verrijkt én bedreigt. De stabiliteit van een land, stad, buurt of school, organisatie of bedrijf kan op het spel komen te staan... door polarisatie. [...] Polarisation is not good or bad – *it's natural*. Het is mensen eigen. We leven met tegenstellingen; man versus vrouw, gelovig tegen ongelovig, vreemd tegenover eigen, 010 botst met 020, elite versus volk, de lijst is eindeloos.... Maar of het nu gaat om burgeroorlog in Oost-Congo (macro-schaal) of om strijd tussen familie van de koude en de warme kant (micro-schaal); de dynamiek is universeel." (bron: *insidepolarisation.nl*)

Integrale jeugd aanpak

Jongerenoverlast staat hoog op het lijstje van bewoners van ergernissen in de wijk. Het maatschappelijk belang van het serieus nemen van signalen over problematisch groepsgedrag is daarom van belang. De overlast bestaat uit rondhangen, indrinken, rotzooi maken en geluidsoverlast (schreeuwen en scheuren met brommers). In toenemende mate komen de laatste jaren ook vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde voor. De locaties waar dit speelt zijn o.a. de Lutherhofvijver, de schoolpleinen van de basisscholen en rondom het jongerencentrum de Keet. De gemeente zet al jaren in op een preventieve aanpak op het gebied van jeugd beleid. Jeugdoverlast en -criminaliteit is ook een onderdeel van het integraal veiligheidsplan.

In Hilversum laten de meldingen jeugdoverlast een daling zien in 2018 en daarna stijgen ze weer. Nu zijn ze hoog en de cijfers eindigen dit jaar (2020) dus nog hoger.

Dat komt onder andere door:

- Meldingsbereidheid: Om goed zicht te hebben en te houden op de ervaren overlast vragen we bewoners te melden als ze overlast ervaren. Dat betekent dat er (veel) meer meldingen over 1 incident binnen (kunnen) komen.
- Het doel van 500 overlastmeldingen in 2022 staat dan niet in verhouding om goed zicht te hebben en houden op de overlast. Dit doel zal worden aangepast in het uitvoeringsprogramma.
- Daarnaast heeft Corona ook bijgedragen aan het hoge aantal meldingen, zeker in het begin waren veel meer jongeren op straat en veel meer mensen thuis (aan het werk). De inwoners zien en horen dus ook veel meer en daarmee gingen ook overlastmeldingen gepaard.
- Het percentage bewoners dat heeft aangegeven zich onveilig te voelen op plekken waar jongeren hangen, is snel gedaald, dit volgt de daling van het aantal meldingen. Het zou kunnen betekenen dat deze ook weer stijgt, nu de (ervaren) overlast ook weer toeneemt.

Sinds januari 2020 is gestart met het 7 stappen model: als er meldingen binnenkomen, dan wordt de jeugdgroep in kaart gebracht, wordt bepaald of de jeugdgroep wordt aangepakt en ook daadwerkelijk aangepakt. Er wordt met veel partners samengewerkt (politie, jeugdboa's, boa's, jongerenwerkers) waar het doel altijd is om aan de voorkant van de problematiek te komen. Er zitten 3 jongerengroepen in de aanpak, waarvan een in Kerkelanden.

In Kerkelanden is een jeugdgroep geprioriteerd, waarvoor capaciteit en middelen beschikbaar zijn. De trend dat jongeren uit andere steden naar Kerkelanden komen, lijkt voorbij. Het advies van het CCV is dan ook om jongeren ontwikkelkansen te bieden, het gebied rondom de basisscholen herinrichten om activiteit te stimuleren. Meer activiteit betekent meer bewegingsstromen, meer verblijf in de openbare ruimte en meer sociale controle. Buurtouders hebben zich beschikbaar gesteld via buurtwerk om in contact te komen met jongeren. Daarbij gaat het om kennismaken, contact maken, en niet om aanspreken.

Brandveiligheid

Een veilige woonomgeving is voor senioren een essentiële randvoorwaarde om zelfstandig te wonen. Afstemming van gemeente en brandweer met woningcorporaties en andere betrokken partijen (zorgorganisaties, WMO en thuiszorg) over brandveiligheidsmaatregelen in seniorenwoningen vindt al geruime tijd plaats. Het beeld bestaat dat in de seniorenflats en woontorens de vluchtroute niet toepasbaar is op de bewoners met een hoge gemiddelde leeftijd. De wet- en regelgeving is niet afdoende. De gemeente zet in op voorlichting en preventie bij de groep bewoners zelf, als ook bij hun netwerk om zich heen. Denk aan verzorgers, mantelzorgers en familie. Brandweer, gemeente, corporatie en handhaving ontwikkelen gezamenlijk een uitvoeringsplan.

Quick scan CCV

In het voorjaar van 2020 heeft het Centrum voor Criminaliteit en Veiligheid (het CCV) heeft in samenwerking met de gemeente Hilversum, buurtbewoners en de scholen een Quick scan gemaakt van de veiligheidsrisico's in de omgeving rondom de scholen. In dit rapport doen zij aanbevelingen op korte en middellange termijn ter verbetering van de sociale veiligheid en het verminderen van (kleine) criminaliteit. Een aantal aanbevelingen zijn al uitgevoerd door ingrepen in de fysieke ruimte. Zo is er cameratoezicht bij de Augustinusschool gekomen en is een hek geplaatst wat een aanloop- en vluchtroute belemmerd. Ook is het dak van de fietsenstalling van de Augustinusschool verwijderd, om samenscholing tegen te gaan en een meer open uitstraling te creëren.

Kans: Verkoop sociale woningen de Alliantie

Gemeente Hilversum is in gesprek met woningcorporatie de Alliantie over een wijziging in hun Vastgoed portefeuille. De Alliantie zet vanaf 2021 meer in op het verkopen van leegkomende sociale huurwoningen en verkoop bij leegstand.

Kans: Sociale veiligheid rondom de basisscholen

Om de sociale veiligheid rondom de basisscholen te vergroten, willen we oplossingsrichtingen gaan verkennen. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld het toevoegen van woningen, maar ook kan gekeken worden naar de huidige bouw van de schuttingen en schuren van de woningen in de hofjes grenzend aan de basisscholen. Deze zijn gebouwd met een gesloten aanzicht naar de kant van het groen. Hierdoor is er nauwelijks zicht op de openbare ruimte rondom de basisscholen.

Kans: Handhaving GAD containers in openbare ruimte (gemeentegrond)

Veel bewoners van de hofjes zetten permanent de GAD containers buiten hun eigen tuin, dat wil zeggen; in de openbare ruimte op gemeentelijke grond. Niet alleen blokkeert dit de doorgaande paden achter de huizen, ook het aanzicht is hierdoor minder aantrekkelijk. De gemeente wil in gesprek met de GAD om hier meer op te gaan handhaven.

Fysiek: Kansen pakken in de openbare ruimte

Fysieke en ruimtelijke ontwikkelingen dragen bij aan het verbeteren van de sociale samenhang en het verhogen van de veiligheidsbeleving in de wijk. Het is daarom van belang kansen, die er liggen, te verkennen en te pakken. Achterstallig onderhoud, verkeersingrepen, maar ook grotere ruimtelijke projecten zoals het herinrichten van de openbare ruimte.

Verkeersveiligheid

Fysieke aanpassingen hebben invloed op de (verkeers-)veiligheid en veiligheidsbeleving. We hebben aandacht voor de verkeersveiligheid en verkeersoverlast in buurten. We voeren maatregelen uit in het kader van Duurzaam Veilig zoals inrichting van 30 kilometerzones (zonering), inperking parkeermogelijkheden rond basisscholen en aparte fietspaden. We continueren onze aanpak rond snelheid remmende maatregelen in woongebieden. Interventies worden uitgevoerd als onderdeel van grootonderhoud. Zo is in de hofjes de 30 km zonering ingevoerd. De borden en belijning zijn hierop aangepast. Daarnaast heeft de gemeente een subsidie aangevraagd bij het Rijk en de provincie voor de aanleg van verkeersdrempels en plateaus.

Op de Kloosterlaan en Kerkelandenlaan is de “Rustig aan banen, we wonen hier allemaal” campagne gestart. De gemeente is in gesprek met Connexxion over het eventueel toepassen van de 30 km zonering op de Kloosterlaan en Kerkelandenlaan. Ieder jaar stelt de gemeente prioriteiten in bepaalde wegen.

Kans: Herinrichting wandelpad

Er ligt een voorstel voor een aanpak van de langzame verkeersroute groene zone Kerkelanden. Het project beperkt zich tot de hoofdas die door het gehele park loopt. Wat kan er verbeterd worden? Hoe kan het gebied veiliger gemaakt worden? Hoe kan het pas toegankelijker gemaakt worden? Er zijn veel opties te bedenken: het asfalt kan vervangen worden, de (stenen) speelplekken bij de hofjes kunnen opnieuw ingericht worden. Wanneer het pad verbreed wordt en versmald, wordt het verkeer afgeremd. Fietzers en scooters kunnen dan niet meer zo snel rijden. De hoeken kunnen vergroend worden met bermen en te denken valt aan verblijfsruimtes in het midden, waar men kan zitten.

Er zijn drie opties voor de hoofdas:

A. Het pad behoudt zijn huidige functie, gebruik en uitstraling.

Voetgangers, fietser, scooter en schootmobiel maken gebruik van dit pad. Dit wordt zoals in de huidige situatie gedoogd. Er worden geen “extra” maatregelen genomen om fietsers en scooters te weren. De huidige hekjes en bebording blijven. Er wordt niets toegevoegd. Het asfalt krijgt een nieuwe toplaag.

B. Het pad krijgt een nieuwe functie, gebruik en uitstraling.

Het is een voetgangersgebied waar de fiets te gast is. Gebruikers van de hoofdas van de Groene Zone van Kerkelanden houden elkaar in de gaten. Veiligheid is een van de uitgangspunten. Deze hoofdas is een gebied om in te verblijven, andere te ontmoeten, activiteiten te ondernemen of te ontspannen. Aan deze hoofdas liggen vier speelplekken die, met extra budget, mee ontworpen kunnen worden. Het asfalt van de as wordt vervangen voor geel asfalt. Met kleurgebruik kunnen we aangeven dat je hier rekening met elkaar moet houden. Het pad wordt circa 3,5 meter breed. Deze gele “ruggengraad” is hierdoor heel herkenbaar als het deel waar fietsers en schootmobiel te gast zijn. Door de manier waarop de hoofdas is ingericht, weten we wat gepast, verantwoordelijk en gewenst gedrag is. Verkeersborden en andere corrigerende/sturende maatregelen zijn bijna overbodig en kunnen zelfs leiden tot schijnveiligheid. Echter scooters zijn niet toegestaan. Om juridisch te kunnen regelen dat er geen brom- en snorfietsen gebruikmaken van de gele hoofdas, staan er wel borden die

aangeven dat het voetgangers-/fietsersgebied is. Verder blijven de huidige hekjes bij de aftakkingen richting de woonerven staan.

C. Naast het huidige pad komt een aparte strook voor fietsers.

Het huidige pad wordt iets verbreed. Toplaag krijgt twee kleuren. Een voetpad zo dicht op een fietspad waar ook scooters mogen rijden lijkt goed geregeld maar is eigenlijk een soort schijnveiligheid. Fietsers en scooters rijden namelijk gewoon op hun gebruikelijke snelheid. Je hoeft maar een stapje opzij te doen en je kan aangereden worden. Een stukje groen ertussen? Dat kan, maar gezien de vele aansluitingen is dat moeilijk in te passen. En het onderhoud is lastig. Ook zullen er veel beschadigingen zijn door doorloop.

Kans: Herontwikkeling omgeving basisscholen

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2035 worden mogelijke varianten genoemd met betrekking tot uitbreiding, vernieuwbouw of nieuwbouw van Kindcentrum de Wijde Blik, de Augustinusschool en de gymzaal van Kindcentrum De Wijde Blik.

Bij de opzet van de plannen is er uitdrukkelijk de politieke wens om breder te kijken dan enkel naar het onderwijs. Een integrale blik op de totale openbare ruimte rond de schoolgebouwen is hierbij een vereiste. Planologische, landschap technische en stedenbouwkundige wijzigingen kunnen het gebied meer multifunctioneel, toegankelijker en veiliger maken. Om hierin keuzes te kunnen maken is een stedenbouwkundig advies nodig, zodat integraal naar de wijk gekeken kan worden. Het gebied betreft: de openbare ruimte rondom de twee basisscholen, het jongerencentrum, de gymzaal en een aantal gebouwen die eigendom zijn van de gemeente zoals het gebouw dat tijdelijk verhuurd is aan Hilverzorg en leegkomt.

Geconstateerd is de het gebouw van Kindcentrum de Wijde Blik in slechte technische staat verkeerd. Het moet worden gerenoveerd of vervangen. Hier zou dan ook de Augustinusschool in meegenomen kunnen worden. Er komt op korte termijn leegstand in het gebouw waar nu Hilverzorg in zit. Deze panden zijn eigendom van de gemeente.

Openstaande vragen zijn nog: Staan de scholen op de juiste plaats? Wat kan er gedaan worden met de gymzaal en het gebouw waar nu de BSO in zit? En met de Keet? Moet het wijkcentrum verplaatst worden? Al deze vragen maken het vraagstuk groot. We gaan kijken naar aanpassingen in de fysieke ruimte om de sociale veiligheid te vergroten.

Kans: Inrichting voetgangerspad als *shared space*

Er zijn al plannen voor herinrichting van het voetgangerspad door het park in de wijk. Er bestaan binnen de gemeente ook ideeën om de openbare ruimte rond dit voetgangerspad in te richten als *shared space*. Het gaat dan om het inrichten van het groen rondom de scholen als ontmoetingsplek; een open, natuurlijke plek, met bankjes en tafeltjes, waar bewoners en bezoekers kunnen verblijven en ontmoeten in de openbare ruimte. Doelen van dit project:

- De openbare ruimte in het gebied meer multifunctioneel, toegankelijker en veiliger maken.
- Het treffen van maatregelen ter voorkoming/vermindering van overlast en vandalisme.
- Het verbeteren van de verkeersafwikkeling en oplossen van parkeerproblemen bij mogelijke nieuwbouw van een schoolgebouw.
- Het onderzoeken van de mogelijkheden voor nieuwbouw van een schoolgebouw.
- Het onderzoeken van de mogelijke kansen voor ontwikkeling van projecten op het gebied van andere beleidsterreinen zoals bijvoorbeeld woningbouw.

Kans: Stimuleren vervoersbewegingen met de fiets en wandelen t.o.v. auto's

Een idee wat er ligt is te onderzoeken of het mogelijk is de brede 4-baansdoorgang voor auto's op de Kerkelandenlaan anders in te richten. Kwetsbare bewoners uit de woontorens (leeftijd vanaf 80 jaar) hebben veel moeite met het oversteken van de Kerkelandenlaan. Beweging stimuleren is erg goed voor deze groep.

Kans: Parkeren

Er is beperkte parkeerruimte in de hofjes. In de hofjes wordt de komende jaren geen parkeerausbreiding onderzocht, want uit onderzoek is gebleken dat er veel weerstand in de wijk is tegen het uitbreiden van parkeerplekken.

Er ligt nu de vraag: Zijn er mogelijkheden rondom de openbare ruimte bij de basisscholen Kloosterlaan om meer parkeergelegenheid te creëren? En hoe kunnen we de verkeersstromen rondom de basisscholen reguleren, door bijvoorbeeld het stimuleren van fiets, wandelen, een *kiss and ride*, etc.

Kans: Herontwikkeling Circusterrein Diependaalselaan

Het Circusterrein Diependaalselaan is de laatste grote inbreidingslocatie van de gemeente Hilversum. Mede daarom is het een bekende en ook veelbesproken locatie in Hilversum waar in het verleden al de nodige planvorming over heeft plaatsgevonden. Dit heeft echter nog niet tot ontwikkeling geleid. Eind 2019 is motie M19-129 "Sneller aan de slag met het Circusterrein" aangenomen in de gemeenteraad van Hilversum, waarin verzocht wordt om sneller te starten met een onderzoek voor het ontwikkelen van het Circusterrein.

In de analyse wordt op onderdelen ook nadrukkelijk over de grenzen van het plangebied heen gekeken. Tot het onderzoeksgebied horen in ieder geval het bedrijventerrein Kerkelanden maar ook de omliggende woongebieden. De initiatieven, wensen en ideeën uit de stad worden hiervoor nadrukkelijk opgehaald en in meegenomen.

Samenwerking in integrale wijkaanpak

Samenwerkingspartners: Versa Welzijn, Zorgpartners, politie, bewoners en bewonersnetwerken, Vluchtelingenwerk, woningcorporaties de Alliantie en Gooi- en Omstreken, STIP/AT, GAD, brandweer, werkgroep Veiligheid, ondernemersvereniging

Intern betrokken teams: Samenleving, Sociaal Domein, Sociaal Plein, Beheer en Onderhoud, Communicatie, Ruimtelijke Kwaliteit, Toezicht en Handhaving

Intern:

In december 2020 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden om alle interne collega's van de gemeente Hilversum die bezig zijn met of in Kerkelanden aan elkaar te verbinden. Om elkaar te leren kennen, te weten van elkaar waar we mee bezig zijn en gebruik te kunnen maken van elkaars expertise. In verschillende rollen namen collega's hieraan deel: als projectleider, beleidsmedewerker of met specifieke kennis en expertise. In deze bijeenkomst, hebben we elkaar geïnformeerd over waar we mee bezig zijn en welke specifieke kennis we hebben over wat er speelt in Kerkelanden. Ook werden tekorten en knelpunten met betrekking tot financiën en capaciteit inzichtelijk gemaakt.

Extern:

Om goed en adequaat te kunnen werken aan een integrale inzet op sociale, fysieke en veiligheidsopgaven is in 2019 een kernteam van professionals ingesteld wat vanuit een werklocatie in Kerkelanden werkt. Het kernteam wil hiermee de zichtbaarheid en de vindbaarheid van professionals in de wijk vergroten en zo werken aan het vergroten van het vertrouwen tussen buurtbewoners en professionals. VERSA Welzijn speelt hierbij een grote rol. Buurtwerk en jongerenwerk zijn essentieel voor een deel van de problematiek. Het is van belang dat alle partijen een gedeelde informatiepositie hebben en er ook nauw contact ontstaat tussen professionals die aan fysieke opgaven in de wijk werken.

In een samenwerking tussen STIP Hilversum, de Augustinusschool, de schooldirecties, het Sociaal Plein en Versa Welzijn wordt een aanpak geformuleerd die moet leiden tot het optimaliseren van een nog veiliger schoolklimaat op de scholen. Hierbij wordt ook samengewerkt met leden van de Ouderraad en Kinderraad van beide scholen.

Ook is het belangrijk dat handhavingsverzoeken en –situaties actief worden opgepakt. De wijkboa, jeugdboa en wijkagent moeten daarvoor zichtbaar in de wijk aanwezig zijn als aanspreekpunt. We stimuleren bewoners om meldingen van misstanden en overlast te blijven doen bij de gemeente en de politie. Dit vereist wel een correcte opvolging van de meldingen. Bewoners moeten zien dat er proactief wordt gehandeld. Ook blijft het van belang om in gesprek te blijven met elkaar: bewoners met bewoners en professionals met bewoners. Hier wordt vanuit alle partners blijvend op ingezet.

Uitvoering

De notitie 'De buurt als eenheid; kansen in Kerkelanden' is als bespreekstuk op 25 mei jl. gepresenteerd in het college, zonder besluitvorming. Het college wordt op dit moment gevraagd kennis te nemen van de opgaven die spelen in de wijk Kerkelanden, om deze als basis te gebruiken voor verdere agendavorming.

Het college en de ambtelijke organisatie hebben liggende opgaven tot en met de zomer 2021 geprioriteerd en er is vooralsnog geen capaciteit voor nieuwe opdrachten. Nieuwe opdrachten zullen na de zomer integraal besproken en afgewogen worden. Wanneer de gebiedsagenda Kerkelanden ontwikkeld is, zal deze ter vaststelling aan het college worden aangeboden.